

Inkluderende barnehage- og skolemiljø Samlingsbasert tilbud 18 -19

Skisse til plan for Ibestad kommune

Innhold

1. Utviklingsområder og innhold	3
2. Mål.....	4
3. Kommunens organisering og forankring av arbeidet	4
4. Gjennomføring av kompetanseutviklingen.....	5
5. Finansiering	5
6. Foreløpig plan for barnehagene.....	6
7. Foreløpig plan for skolene	9

1. Utviklingsområder og innhold

Dette er en skisse med utgangspunkt i det arbeidet som er gjort så langt og en situasjon som har vært særlig utfordrende over tid. Vi har vært nødt til å prioritere daglig drift hardt på grunn av flere forhold, men har holdt utviklingsarbeidet i gang. Denne planen er laget i prosess på ledernivå i seksjonen og på enhetene. Planen er ikke ferdig. I utviklingsarbeidet med inkluderende barnehage- og skolemiljø må vi nå ta et skritt tilbake for å reetablere struktur og organisasjon for så å forhåpentligvis kunne ta to skritt fram fra høst 2018.

Status:

Mye sykdom i barnehagene over lang tid, deriblant nøkkelpersoner som pedagogiske ledere.

Sykefravær hos enhetsledere over tid.

Ånstad barnehage stengt fra januar 2018 på grunn av vannlekkasje.

Ressurspersoner skifter jobb.

Rektorskifte i Ibestad skole.

Vårt planarbeid er forsinket på grunn av dette. Barnehagene og skolene skal ta utgangspunkt i denne skissen og videreføre planarbeidet etter nytt barnehage- og skoleår starter.

Aktiviteter i IBS så langt.

- Deltakelse på nasjonal samling 16. og 17.1.18
- Deltakelse på regional samling 25.4.18
- Informasjon og forankring politisk i formannskap.
- Informasjon og forankring administrativt i ledermøter og personalmøter.
- Møter i kommunalt nettverk der ledere og ressurspersoner deltar.
- Kollegiene i barnehager og skoler har reflektert over Ingrid Lund og Pål Rolands forelesninger. Barnehagene brukte deler av planleggingsdagen 11.05 til å reflektere rundt en del problemstillinger rundt barn og mobbeadferd, holdninger, forebygging og krenkende adferd. Ibestad skole har brukt en del av fellestida (utviklingsarbeid) i vårhalvåret til refleksjonsarbeid rundt holdninger, mobbeproblematikk og elevenes psykososiale miljø. Hva betyr dette for system og praksis i barnehager og skoler?
- Startet samarbeid med Mobbeombudet i Troms.
  - Oppstart 26.4 med møte med formannskap, kollegiene i skole og barnehage, elever og foresatte.

På grunnlag av Ungdataundersøkelse, elevundersøkelser i 5. - 10. trinn, foreldreundersøkelser i barnehage og skole og kartlegging i daglig praksis har vi foreløpig identifisert de viktigste utviklingsområdene for Ibestad kommune i arbeidet med godt barnehage- og skolemiljø til å være:

- Utvikle gode holdninger i det profesjonelle læringsfellesskapet til å se og handle
- Utvikle gode holdninger i blant barn og elever
- Utvikle og opprettholde gode og trygge barnehage-/skolemiljø, hvor alle barn og unge har det trygt og godt og opplever tilhørighet
- Forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser
- Organisasjon, ledelse og struktur.
- Rett lovforståelser og generell regelverkskompetanse.
- Tverrfaglig samarbeid

2. Mål

Hovedmål:

Utviklingsarbeidet skal utvikle kapasitet (kompetanse (kunnskap og praksiserfaring), motivasjon, verdinivå og lederkapasitet. Etter P.Roland.) som skal styrke barnehagers, skolars og eiers evne til å:

- Bygge gode barnehage- og skolemiljøer som preges av inkludering, trygghet og trivsel
- Forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser.
- Styrke lovforståelse og regelverkskompetanse hos personale i skole og barnehage og skole- og barnehageeiere.
- Styrke pedagogiske kompetanse til barnehager, skoler, eiere og barnehagemyndigheter.
- Styrke samarbeid og samhandling mellom barnehager og skoler
- Styrke samarbeid barnehage, skole og hjem.
- Forbedre kompetanse i å drive kvalitetsutvikling i hver enhet.
- Hver enhet skal oversette og konkretisere overordnede mål og identifisere hva som skal prioriteres i utviklingen - finne sine kjernekomponenter. Definere hvordan utviklingsarbeidet skal drives i egen enhet og med hvem.

Delmål:

Hver enhet må identifisere sine delmål, både kvalitative og kvantitativ, basert på en analyse av status og prioritere kjernekomponenter. Det skal utarbeides milepælsplaner i forhold til dette.

Evaluerings:

Utviklingsarbeidet skal evalueres i kommunalt nettverk i hvert møte.

Hver enhet må jevnlig sjekke ut retning og fart ift. plan.

Det skal rapporteres jevnlig til politisk og administrativ ledelse

3. Kommunens organisering og forankring av arbeidet

Plan for inkluderende barnehage- og skolemiljø (IBS) er en del av en større helhet i et langsiktig system for læring og utvikling i Ibestad kommune og skal samles under en oppvekststrategi. Utviklingsarbeidet i IBS ses i sammenheng med andre utviklingsarbeid som realfagssatsingen, Ungdomstrinn i utvikling, Vurdering for læring, og «Bedre tverrfaglig innsats – BTI.

IBS er forankret i administrativ og politisk ledelse.

Alle ansatte skal delta i utviklingsarbeidet gjennom barnehage- og skolebasert utviklingsarbeid. Hver enhet må bygge struktur og organisering for arbeidet.

Hver enhet (barnehagene regnes som en enhet i denne sammenheng) skal ha sin ressursperson. Ressurspersonene skal ha ansvar den praktiske gjennomføring av barnehage- og skolebasert utviklingsarbeid. Enhetsleder har overordnet ansvar for enhetens utvikling.

Administrativ barnehage- og skoleeier skal sørge for politisk forankring og innkalle til møter i kommunalt nettverk.

Ressurspersonene skal ha ansvar for det lokale lærende nettverket der erfaringer deles. Vi skal vurdere å opprette faste ressursperson(er).

Videreføring etter deltakelse i nasjonal pulje 2. Bygge videre på etablerte strukturer i og mellom enhetene

4. Gjennomføring av kompetanseutviklingen.

Kompetanseutviklingen kan vekse mellom barnehage- og skolebasert systematisk refleksjon over egen praksis, lokale lærende nettverkssamlinger og deltakelse på regionale og nasjonale samlinger.

Foreløpige milepæler høst 2018:

- Nasjonal samling 12. og 13.9.18
- Nettverk mellom Ibestad, Tranøy og Sørreisa.
  - Fagdag med Tove Flack 4.10.18 i Sørreisa.
- Lokalt lærende nettverk mellom barnehagene og skolene
  - Fagdag 21. eller 22.11 i samarbeid med mobbeombudet og UH.
- Fagdager og fagmøter i hver enhet. Bruke eksisterende møter.
- Regional samling 14.11.18

5. Finansiering

Finansiering	Kostnad	Tilskudd	Kommunal (AM egen)
Alle tall i hele tusen			
Ressurspersoner 2X20%, 3 sem 17/18	720	470	250
Nasjonale samlinger	100	50	50
Kompetanseutvikling, lokale nettverk	100		100
Diverse	50		50
Sum	970	520	450

6. Foreløpig plan for barnehagene

Formål

Barnehageloven stiller klare forventninger til barnehagens forpliktelser for å skape et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø for barn.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Styrer har det overordnede ansvaret for det psykososiale miljøet i barnehagen. Styrer og resten av personalet skal forhindre og stoppe mobbing og mobbeatferd når dette skjer.

Mål:

- Kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid med barnas barnehagemiljø
- Barnehagen og foresatte samarbeider om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet
- Tydelig ledelse er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger
- Alle ansatte i barnehagen har en handlingsplikt til å undersøke, varsle og gripe inn dersom de får kunnskap eller mistanke om at et barn blir utsatt for krenkende atferd
- Våre lokale tiltak og vår evne til kommunikasjon og samarbeid er avgjørende for at arbeidet skal lykkes
- Alle barnehager i Ibestad kommune har nulltoleranse for mobbing. Vi arbeider aktivt for et respektfullt og inkluderende miljø hvor alle barn føler seg trygge og blir godt ivaretatt både fysisk og psykisk.

Samarbeid mellom barnehage og hjem

Barnehagen og hjemmet har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen. Barnehagen kan ikke arbeide med verdier og holdninger alene. Det forventes at foresatte vil samarbeide med barnehagen om forebygging av mobbing og krenkende atferd. Foresatte må derfor involveres i hvordan barnehagen jobber med barn og relasjoner og snakke om tema mobbing, krenkende atferd og forebygging av dette i foreldresamtaler og foreldremøter. Dette innebærer også at foresatte blir informert om barnehagens arbeid mot mobbing.

Mål:

Foresatte bidrar til forebyggende arbeid ved å

- Hilse på, snakke med alle barn, om mulig invitere barn med hjem, og legge til rette for nye vennskap

- Snakke positivt om andre barn, foresatte, personalet og barnehagen.
- Melde fra til barnehagen, dersom det oppdages erting/mobbing blant barna
- Gi tilbakemeldinger på barnets trivsel og opplevelser
- Følge opp informasjon og ha et tett samarbeid med barnehagen
- Foreldre kontakter pedagogisk leder eller styrer og ber om en samtale for å snakke om deres uro. Det samme gjelder om foreldre er urolig for at deres barn har en atferd som kan påvirke samspillet med andre barn negativt.
- Foreldre melder fra om man opplever at andres barn blir mobbet/krenket.
- Foreldre er varsomme med hva som blir sagt mens barna hører på, foreldre er viktige rollemodeller.
- Foreldre snakker positivt hjemme om barnehagen, de ansatte, de andre barna i barnehagen og deres foreldre.

Dersom barnehagen får mistanke om at det forekommer, krenkelser, utestenging og mobbing i barnehagen skal foreldrene involveres. Det er også viktig at foreldre melder fra til barnehagen dersom de opplever krenkelser, utestengelse og mobbing av barn.

Avdekking

Mobbing og begynnende mobbeatferd kan være vanskelig å oppdage. Personalet må ha felles forståelse for hva mobbing og krenkende atferd innebærer.

Det er viktig å være observant på endringer av barns atferd. Det kan være tegn på at noe er galt. Et tett samarbeid mellom barnehage og hjem gjør det lettere å fange opp endringer i barns atferd.

Handlingsplikt

Alle ansatte i barnehagen har en handlingsplikt som består av:

- Plikt til å gjøre undersøkelser raskt
- Plikt til å varsle pedagogisk leder/styrer raskt (f.eks. ved bruk av notat ang. bekymring)
- Plikt til å gripe inn

Følgende punkt er viktig for å avdekke mobbing:

- Personalet må være «tett på» barna i lek og aktiviteter for å kunne fange opp atferd som kan utvikle seg til mobbing.
- Personalet observerer og kartlegger samspill mellom barna og mellom voksne og barn.
- Personalet er til stede, leker og snakker med barna om hvordan de har det og er oppmerksomme på endringer i barns atferd.
- Personalet gjennomfører barnesamtaler med fokus på barnas trivsel – en til en eller i gruppe.
- Pedagogisk leder gjennomfører foreldresamtaler der barns trivsel, atferd og vennskap tas opp.

Lekens betydning for trivsel og vennsksrelasjoner

Lek og vennsksrelasjoner er viktig for barns trivsel og forebygger mobbing i barnehagen (Lund et al. 2015).

For å forstå mobbing i barnehagen, og iverksette tiltak i det forebyggende arbeidet, må personalet ha kunnskap om lek og vennskap.

De voksne må tilrettelegge for både barnas frie lek og voksenstyrt lek og aktivitet. De voksne i barnehagen må hjelpe barna til å etablere nye vennerelasjoner og bevare gryende eller etablert vennskap.

Sosial kompetanse

En av barnehagens viktigste oppgaver er å hjelpe barn å utvikle gode holdninger, tilegne seg ferdigheter og få kunnskap om seg selv og andre. Dette er grunnlaget for god samhandling og utvikling av sosial kompetanse.

De voksne må lære barna gode mestringsstrategier, og støtte barna når relasjoner utfordres.

Rammeplanen tydeliggjør sosial kompetanse som en omfattende og svært viktig del av barnehagens innhold og oppgaver.

Fokus på utvikling av evne til omsorg, empati, forståelse og toleranse er viktig siden dette grunnlaget formes i barneårene. Vi er opptatt av at hvert barn skal høre, oppleve og erfare at de er verdifulle hver eneste dag.

Barnehagene i Ibestad har hatt stort fokus på forebyggende arbeid mot mobbing innenfor vårt hovedsatsningsområde de senere år, Sosial kompetanse.

7. Foreløpig plan for skolene

Utviklingsområder og innhold

- Styrke kompetansen blant skolens personale på forebygging, avdekking, håndtering av mobbing og andre krenkelser.
- Dialog og refleksjonsarbeid i personalgruppa på hva vi ønsker å bli bedre på
- Evaluering av ordensreglement. Er disse tydelig nok
- På bakgrunn av gjennomført elevundersøkelse, foreldreundersøkelse og trivselsundersøkelse sette fokus på elevenes trivsel og læringsmiljø

Mål

- Videreutvikle en god praksis innen arbeidet med trygt og godt skolemiljø
- Varig praksisendring som når alle.
- Utvikle og opprettholde et godt skolemiljø, der alle barn og unge trives og opplever trygghet og tilhørighet.
- Forebygge mobbing og andre krenkelser.
- Avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser.

Delmål

- Evaluering av ordensregler. Er disse gode nok?
- Gjøre ferdig planen barns psykososiale arbeidsmiljø
- Plan for avdekking og håndtering
- Økt kompetanse i hva som skal til for å oppfylle kravene i regelverket (§9A)
- Veiledning og støtte på faglige samlinger og gjennom lokalt nettverk
- Utveksling av erfaringer i vår kommune
- Videreutvikle egen praksis. Utfordre personalet på hvor de står i egen praksis
- Utarbeide rutiner og praksis for hvordan vi kan Hvordan kan vi bruke trivsels-, arbeidsmiljø-, elev- og foreldreundersøkelser på en bedre måte.
- Utarbeide rutiner og praksis for hvordan vi kan hvordan kan vi bruke datagrunnlaget i det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet i læringsarbeidet.

Forankring av arbeidet

- Involvere hele personalet og foresatte.
- Gjennomføring av prosesser som kan gi motivasjon og eierforhold til arbeidet
- Felles kursing slik at alle får de samme opplevelsene og mulighet til den samme kompetansehevingen
- Skape gode holdninger hos elever og foreldre gjennom å involvere elevråd, klasseråd, FAU og foreldreråd. Gjerne ved hjelp av lokale ressurser i form av politi, barnevern, helsesøster og PPT

Informasjonskilder for evaluering av måloppnåelse:

- Evaluering av mål og tiltak i skolens utviklingsplan
- Foreldreundersøkelsen 1 gang pr år.
- Trivselsundersøkelsen hos elevene 2 ganger pr. år.
- Elevundersøkelsen
- Det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet
- Elevsamtaler